

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

86. števil.

V Ljubljani, v sredo, dne 28. oktobra 1908.

Leto XI.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne potiljalve, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Dunajska cesta števil. 20.

!! Sodrugi po deželi Kranjski !!

Na dan 1. novembra 1908 sklicujemo v Ljubljano deželno konferenco

z dnevnim redom:

1. Deželnozbornske volitve na Kranjskem.
2. Organizacija.
3. Raznoterosti.

Lokal: Hotel Ilirija, dvorana
na levo.

Začetek točno ob 1/10. uro dopoldne.

Udeležiti se smejo te konference zastopniki političnih in strokovnih organizacij cele Kranjske, ki se morajo izkazati z mandati.

Priglasiti se je na naslov:

„Rdeči Prapor“, Ljubljana.

V LJUBLJANI, dne 18. oktobra 1908.

Okrajna organizacija v Idriji.	Okrajna organizacija v Ljubljani.	Okrajna organizacija v Zagorju.
--------------------------------------	---	---------------------------------------

Justica.

Ljubljanske demonstracije zahtevajo svoje žrtve. Tistih, ki so aranžirali »ogorčenje« in »razburkanost narodove duše« s pobijanjem šip in z naskoki na napise, ne doseže »roka pravice«. Ampak cela vrsta ljudi, ki so res mislili, da gre za visoke narodne ideale in za kulturno bodočnost naroda ali pa, ki se jim je vsaj nekako nejasno svetilo, da so kravali strašansko važni, nastopa kakor dolga procesija pred ljubljanskim sodiščem in vsakovrstni paragrafi, ljubljanskim juristom sicer v vsakdanji praksi precej tuji, frče po zraku. Državni pravdnik ima opravka, sodniki ga imajo in odvetniki. Med njimi pa stoje obtoženci, navadno z začudenimi pogledi, kakor da nikakor ne razumejo, kako da so prisli na to mesto, ali pa kakor da so se pravkar zbudili iz čudnih sanj. Državni pravdnik toži, odvetniki zagovarjajo, sodniki pa tehtajo tožbo in zagovor ter sodijo več ali manj po salomonsko.

Zalostno dejanje. Pred tribunalom se ponavljajo in razglabljajo posamezni prizori. Skoraj vedno enake priče: žandarji in policaji, dajo obravnavam tipični izraz. Sicer ni mogoče iz teh različnih scen sestaviti celotno sliko. In vendar je nekaj, kar sili nehote skupno sliko pred oči. Kakor da bi se v sodnijskih dvoranah odmevali strelji, kakor da bi v žive ljudi mrličji upirali svoje steklene oči. Človek posluša tožbe, obtožence, priče, vprašanja državnega pravdnika; toda s celo dušo ne more slediti obravnavam. Kaj to tukaj! Zunaj na pokopališču sta dva v črni prsti; tam jih je nekaj v bolnišnici; in nekaj so jih izpustili iz špitala, bogve koliko zdravja so pa pustili tam!

A vendar. Pred sodnijo gre za žive ljudi in končno je življenje močnejše od smrti. Kaj bo z njimi, ki upajo in trepečejo, ki čutijo, da se igra v sodnijski dvorani nezanesljiva, zagonetna igra in se ozirajo zdaj po sodnikih, zdaj po zagovornikih,

kakor da iščejo pomoči z nemimi pogledi? Kakor da bi poleg obtožen bili prizadeti vsi, vsi. In z vsako oprostivijo se olajšajo nesteta srca in ob vsaki obsodbi pada nekaj grenkega v nestete prsi.

Človečnost je potolažena: preveč bridkosti ni bilo. Seveda, vsega tega ne bi bilo treba. Če se ne bi bilo nerazsodnim ljudem sugeriralo, da se mora na barbarizem odgovarjati z barbarstvom, da je žvenketanje nemških šip nebeška godba in da se z brezmiselnimi kravali dokumentira narodna samozavest, ne bi bilo niti teh žrtv. Ampak končno mora biti duša zadovoljna, da ni še huje in zadovoljiti se mora s razmeroma milimi obsodbami.

Tako bi bilo, če ne bi bilo nadsodišča v Gradcu. V soboto je prišla v Ljubljano vest, da je omenjeno nadsodišče izpremenilo nekatere kazni prve instance. Obsodilo je:

Andreja Javornika, ki je v Ljubljani dobil šest tednov, na šestmesečno ječo;

Pirnata, ki je v Ljubljani dobil dva tedna, na dvamesečno ječo;

Kadunca, ki je bil v Ljubljani obsojen na dva tedna, na dva meseca ječe.

Torej: Kolikor v Ljubljani tednov, toliko v Gradcu mesecev!

Čudno je desavouirana prva instance, ampak čudna se zdi človeku ta justica sploh. Jasno je, da je graško nadsodišče hotelo »eksemple statuirati« in da imajo te drakonske sodbe poseben namen.

Nikoli nismo simpatizirali z demonstracijami takga značaja, kakršnega so bile po noči 18. septembra. Tega nam ni treba posebej povdarjati, saj se nam z nekaterih strani celo šteje v greh, da ne priznavamo pobijanju šip narodno-kulturnega značaja. Ampak sodišče nima soditi celotnega izgreda, temveč posamezna dejanja, ki so mu naznanjena. In če bi se moralo ozirati na dogodke, s katerimi so obtoženi prestopki v zvezi, tedaj bi moralo prav tako misliti na pretresljivo tragedijo, ki jo je doživela Ljubljana dne 20. septembra.

Toda v Gradcu niso imeli soditi ne dogodkov pred kazino in hranilnico, ne dogodka na Pogačarjevem trgu, ampak osebe, katerim so pripisana določena dejanja. »Statuiranje eksemplarov« ne more biti njegova naloga. Pač pa se mora vprašati: Ali žive graški sodniki v tibetskih puščavah, da ne vedo prav nič o modernih justičnih nazorih v Evropi?

Gospodje pri višjem sodišču so morali mogočno operirati z obremenjevalnimi okolnostmi, ker bi bile sicer take početvorene obsodbe nemogoče in nerazumljive. Ampak kaj so mogli smatrati za obremenjevalno, česar ne bi bili vpoštevali že ljubljanski sodniki? Pač splošne izgrede. A če je tako, tedaj so hipoma prekucnili vse, s čemur podpira psihologija pravosodja. Pred zakonom niso stali zaročniki, o katerih bi bilo dognano, da so se previdno pripravljali na hudodelstva. Storili so svoja kaznjiva dejanja v splošni razburjenosti in sodnik, ki sodi taka hudodelstva, bi moral vedeti, kakšna je psihologija mase. Ali so gospodje tako daleč od življenja, da prav nič ne vedo, kako zaskipi kri posameznika, kadar razsaja burja vseokrog? Kako izgubi človek v takih trenutkih zavest, da je kaznjivo, kar počenja, da skoraj niti ne ve, kaj da počenja?

Neznano to ne more biti tako visokim sodnikom. Neznano jim tudi ne more biti, da je Kadunc še takorekoč otrok, da se izdajejo neprenehoma naredbe glede posebnega ravnanja z mladostnimi hudodelci in da vlada prav letos geslo

»Otrok«. In vendar take obsodbe, ki vzamejo človeku sapo! Tako justično ravnanje mora napraviti vtisk tendenčnosti, mora zbuditi nevoljo, mora omajati vero v objektivnost pravosodja. Graški sodniki so obsodili ljubljanske izgrednike, pa — tudi sebe.

Odvetniški in notarski uradniki.

Iz krogov tržaskih odvetniških uradnikov smo dobili sledeči dopis:

»Bil sem te dni v Ljubljani in povedalo se mi je od kolegov, da mislijo s svojim društvom odvetniških uradnikov pristopiti kot skupina N. D. O. v Trstu. Reklo se mi je: N. D. O. je znala izboljšati plače tržaskim odvetniškim uradnikom, pa jih bo tudi nam. Takoj sem bil na jasnem, po kaj da hodi Jaklič v Ljubljano. N. D. O. ni v enem letu svojega obstanka delala in storila nič drugega, kakor pobirala članarino in prispevke. Toda vse to meni ni nič mari, vsak ima pravico agitirati po svoje in kolikor se mu zljubi. Ali zvajjati slovenski proletariat na led s takimi lažmi, kakor se je to poskušalo pri odvetniških uradnikih v Ljubljani, je čisto podlo in hinavsko lopovstvo, da ga je vredno obsoditi. »Tovariš« Mandič: kako si upate dopuščati, da se trosijo med ljubljanske odvetniške in notarske uradnike laži, da so njih kolegi v Trstu izvojevali s pomočjo N. D. O. krasne vspehe! Biti bi vas moralo pač sram. Mari niste bili sam vi tisti, ki ste pravzaprav vsako vspešnejšo akcijo preprečili? Drugega niste izvojevali, nego jezo in gnjev uradnikov!

Zapomnite si! Če se je za tržške odvetniške uradnike doseglo nekaj sramotnega izboljšanja plač, niste tega dosegli vi, ampak tisti rdečkarji, ki jih vi in vaša rodoljubna družal pušje z narodnimi izdajicami. Tega ne utajite in ne ovržete, če se z vso svojo kompanijo vred postavite na glavo!

Čutim torej sveto dolžnost, da nalaganim ljubljanskim gospodom kolegom pravočasno pojasnim zadevo, kakršna je v resnici.

Odvetniški uradniki v Trstu (notarskega ni nohenega!) so se pridružili kot 19. skupina N. D. O. Izvolil se je tudi odbor, v katerega so se nekako vtihotapili v večini gospodje sollicitatorji, ki imajo v takih začetnih bojih najmanj moči. A vsilili so se noter, slo jim je menda za parado, pa ne za delo. Tembolj je to verjetno, ker kot odborniki niso opravljali funkcij odbornikov skupine, temveč so bili in so še sedaj le zaupniki N. D. O. — Sklicevali niso ne sej, ne občnih zborov.

Končno se nas je vendar enkrat poklicalo v tiste luknje N. D. O. in svečano se nam je povedalo, da bomo vložili spomenico na gospode šefe za izboljšanje plač. Določile so se zahteve posameznih kategorij, na podlagi katerih določb je odbor 23. aprila t. l. skrpal pohlevno spomenico — ali, bolje rečeno — klečeplazno prošnjo na slovenske odvetnike v Trstu za izboljšanje plač. — Ko se je pa imela ta klečeplaznica vročiti posameznim šefom, so se našim gospodom odbornikom ob vprašanju, kdo naj ponese molitvico šefom, stresle hlačice. Branili so se drug za drugim in marsikateri je mislil takrat na se in ne na vse.

Končno se je moral vdati predsednik Pesu, ki je potem ob asistenci še enega odbornika, s prihuljeno ponižnostjo kolovratil po pisarnah in delal šefom komplimente do tal in še čez, da smo bili po pravici v skrbah za njegovo precej visoko postavu. Njegovo vedenje je bilo naravnost škandalozno; zdelo se je, da berači, ne pa da zahteva svoje in svojih kolegov pravice.

Med šefi pa se je že govorilo, da nameravamo stopiti v stavko in javna tajnost je, da jim nihče drugi ni tega »namignil«, kakor ljubeznivi naš »tovariš« dr. Mandič. »Tovarišu« Mandiču pa povemo tukaj na ves glas: če se kdo napram nasprotniku tako vede kakor on, iz naivnosti, naj ne hodi vodit proletarsko politiko; če iz hudobije, je pa vreden kaj drugega.

Konec akcije je bil seveda tak, kakršnega smo pričakovali: Na spomenico niso šefi niti odgovorili. Skupine, ki jo vodijo otročaji, ne bo seveda nihče respektiral!

Vsled pritiska članov so odborniki z urgenčnim pismom 9. maja poskusili vzdramiti šefe iz njih molka — pa zopet zastoj! In odborniki so sami priznavali, da so se korenito blamirali s svojim tekanjem za N. D. O. Šefi so dobro poznali položaj in znano jim je bilo, da je večina onih, ki so organizirani pri N. D. O., na strani šefov, ker so vsi sami delodajalci in falirani trgovci in obrtniki.

Čakali smo; rok za odgovor na urgenčno pismo je tudi že pretekel — a odgovora ni bilo. Stvar je popolnoma zaspala. Rodoljubi so se čutili tako vzvišene nad ubogo paro, ki jim gromadi kapital na kupe, da nam niso privoščili niti trdorsne besedice: Ne!

In kaj je tedaj storila N. D. O.? Pokazala se je tako, kakršna je — za nič! Se genila se ni! In klepetulja »Edinost«? Molčala je ko grob!

Morali so torej poseči vmes rdečkarji, in česar vsa N. D. O. z dr. Mandičem vred ni mogla doseči, to je dosegel socialno-demokratski »Delavski List« in »Rdeči Prapor«.

»Delavski List« je dne 22. maja pokazal vso stvar javnosti, pred katero se je tako skrbno prikrivala.

Vspreh je bil hiter!

Kakor bomba je padla dotična notica v trdnjavo rodoljubov.

Skakanja, stikanja, povpraševanja in pridušanja ni bilo ne konca ne kraja. Ko bi bili požrtvovalni tržaški rodoljubi, ki se — mimogrede omenjeno — prav radi solzijo pri polnih mizah, v tistih dneh mogli najti zločinca, ki se je drznil tako kruto skruniti svetišče njihove rodoljubnosti, bi ga bili na mestu linčali.

Razkrinkana je bila torej prihruljena rodoljubnost in krvosesi so se ustrašili javnosti, posebno tisti, ki so člani N. D. O.! Izboljšali so plače tistim siromakom, ki so jim delali prej ves dolgi mesec za celih 20—50 K. Recii: dvajset do petdeset kron na mesec in pa tistim dobrotnikom, ki so nenavadno izurjeni v klečeplaztvu. Obehem so pa skrupicali nekaj, kar naj bi bil odgovor na našo spomenico. Pozneje smo tudi posamezniki dobili drobtinico, pa ne vsi!

Pribijemo pa na tem mestu, da, če ne bi bilo slovenske socialne demokracije v Trstu, bi mi tržaški odvetniški uradniki se tistih drobtinic ne bili dobili, ki smo jih. Mi pa od tedaj naprej vemo, da kot skupina N. D. N. nismo bili prav nič drugega, kakor štafaža tistih hinavskih politikov tržaških, ki jim je vseeno, če slovensko ljudstvo pri ti priči hudič vzame, samo da oni napolnijo svoje požrešne bisage. Vemo pa tudi, da si moremo položaj izboljšati le s pomočjo tako trdne in načelne organizacije, kakor je socialno-demokratska.

So pa še drugi važni razlogi, ki nam veleajo v našem lastnem interesu združitev s socialno demokracijo. Za enkrat podamo samo en prav drastičen slučaj iz dr. Mandičeve organizacije.

Tedaj, ko se je nas slovenske odvetniške uradnike poklicalo skupaj, da se dogovorimo glede spomenice, je bil nekdo, ki je vprašal tudi, kaj bo s tistimi slovenskimi uradniki, ki so v službi pri italijanskih odvetnikih? Na to vprašanje se je čisto kratko odgovorilo: »Naj si pomagajo sami, mi jim ne moremo.« Čitateljem prepuščamo, da iz teh besed sami presodijo, kakšen nesmisel so narodnjaške delavske organizacije sploh, prav posebno pa N. D. O. v Trstu. Ljubljanskim tovarišem pa priporočam, da pazijo jako dobro, predno store kak korak k narodni delavski organizaciji. Tak korak bi bil za nje samo klečeplazenje in smrt. N. D. O. pa priporočamo, naj ostane zvesta svojemu programu in naj se še naprej baha s tujim perjem.

Politični odsevi.

Hrvatski sabor bo, če se sme verjeti madžarskim časopisom, sklican sredi novembra.

Med Turčijo in Bolgarsko so se razmere znatno izboljšale. Pričakuje se, da se v kratkem začne neposredna pogajanja med vladama obeh držav. Turčija je pripravljena, priznati neodvisnost Bolgarije, ne pa Vzhodne Rumelije. Ta naj bi bila z Bulgarijo združena samo potom personalne unije.

Napetost med Turčijo in Avstrijo pojema. Turska vlada je izrazila, da hoče nastopiti proti bojkotiranju avstrijskega blaga. Avstrija hoče baje tedaj odpoklicati svoje čete iz novopazarskega sandžaka, kadar preneha bojkot.

V Srbiji rogovilijo prenapeteži še vedno. Sedaj se je oglasilo baje že 30.000 prostovoljcev, ki so razdeljeni v dvajset legij. Cela stvar je strašansko romantična. Med drugimi imajo »črno legijo«, ki hoče operirati samo z bombami in z dinamitom. Prostovoljci se vpisujejo samo po noči, vsi ukazi se izdajajo po noči... hu! Strašno bi bilo, če ne bi bilo tako smešno! Vsakovrstni telegrami pripovedujejo o 250.000 vojaki in poleg 30.000 prostovoljcev še o nekakih zagonetnih rezervah. Pa vendar ve ves svet, da niso imeli v srbsko-bolgarski vojni več ko 40.000 mož in še s temi niso mogli opraviti nič proti mnogo slabšeji bolgarski vojski. Čemu torej slepe sami sebe? Kajti sveta vendar ne bodo preslepili. Posebno kajevit je belgrajski dopisnik »Slovenskega Naroda«, ki se dela, kakor bi ne mogel pričakovati prvega strela. Pa ga vendar poznamo, krotko dušo, ki se ji še muha smili! Odkritosrečno nam je žal za Srbe, ki se tako smešijo. Slovenci naj bi pa vendar pomislili, da se

jim nič ne poda protežiranje srbskega furorja. Hrvatje in hrvaški in ogrski Srbi so svetovali Srbom v kraljevini, naj prenehajo s svojimi bojevitimi demonstracijami in so opozarjali, da živi na Avstro-Ogrskem toliko Hrvatov in Srbov, da je združitev bosensko-hercegovskih rojakov z njimi utemeljena. To bi moralo biti vendar tudi za Slovence nekoliko merodajno, zlasti za tiste, ki tako radi govore o jugoslovanski ideji. Podpirati srbske šoviniste v nadah, ki se ne morejo izpolniti, ni znamenje prijateljstva!

Spremembe v ruski diplomaciji. Ruski poslanik na Dunaju knez Urusov je demisioniral. Car njegove demisije se ni sprejel, ker čaka na povratek ministra Izvoljskega, ki se vrne v Petrograd 29. t. m. Vlada je poklicala grofa Witteja iz Švice. Witte bo najbrže naslednik kneza Urusova na Dunaju. Tudi padec ministra Izvoljskega je toliko kakor gotov. Izvoljski se je carju zameril. Njegov naslednik bo bivši poslanik v Belgradu Čarikov.

Obsojeni demonstranti v Belgradu. Mestna uprava belgradska je kaznovala vsakega, ki je bil pri zadnjih demonstracijah aretovan radi razbijanja tabel avstro-ogrskih podanikov z zaporom po 10 dni.

V Črni gori se je sestavilo več čet, ki čakajo, da zapusti avstrijsko vojaštvo Sandžak, nakar gredo skupno s srbskimi četami, ki se zbirajo pri Uvcu, delat vstajo v Sandžak.

Boji na bolgarski meji. Blizu Džumave je bil mejni spopad med Bolgari in Turki. Ubitih je bilo 70 Bolgarov in 10 Turkov.

Odločbe obrtnih sodišč.

Priobčuje dr. D.

Izlepa ni nič koristnejšega, nego če se more človek, osobito delavec, vsaj ob kratkem seznaniti s postavami, katere urejujejo njegovo razmerje napram delodajalcu.

Suhoparno bi bilo razlagati postavu tako, da bi sli od paragrafa do paragrafa. V tem bi našli zabavo samo ljudje, ki niso nič drugega kot juristi.

Najbolje se razume in najlažje se zapomni odločba postave, če jo navedemo hkratu s primerom iz vsakdanjega življenja iz prakse.

Najbolj važna postava za delavca je sedaj obrtna postava, čeprav je bila v rajnkem državnem zboru reformirana na slabše.

Ustanovljena so posebna sodišča, ki se bavijo samo s tožbami, izvirajočimi iz delavskega razmerja. Imenujejo se obrtna sodišča. Žal, da se ne nahajajo po vseh krajih, kjer stanujejo večje mase delavstva. Zlasti za Ljubljano bi bilo kravo potrebno tako sodišče!

Nočemo sumničiti sodnikov in njihovih zmožnosti; nimamo vzroka. Ampak opravičena je gotovo opazka, da ima najboljšo sposobnost biti sodnik v obrtnih in delavskih zadevah tisti, ki se specijelno peča z njimi, — kakor bo tudi v kazenskih zadevah najpravičnejše lahko sodil tisti, ki je specijalist v kazenski stroki. Nemogoče pa je, da bi stal na višini časa in potrebe ter zahtev tak sodnik, ki mora danes soditi navadne civilne spore, jutri sedeti v kazenskem oddelku, pojutrišnjem urejevati zemljiško knjigo, potem pa morda še izven-sporne zadeve. Saj od navadnega človeka ne morejo navadni ljudje, kakor smo mi socialisti, zahtevati, da bi bil v vseh sodnih oddelkih in vseh postavah vzoren strokovnjak. Naj si država privaja to pravico!

Mi hočemo, dokler se naša zahteva po ustanovitvi obrtnega sodišča v Ljubljani ne uresniči, priobčevati od časa do časa najvažnejše in najzanimivejše odločbe, kakor jih objavljajo razna obrtna sodišča. Potem si bomo itak poskrbeli stalnega poročevalca, ki bo referiral za naš list o poslovanju domačega obrtnega sodišča.

I. Tožitelj se je 1. sept. 1906 pogodil s toženim krojaškim mojstrom, da vstopi dne 3. sept. zjutraj v pondeljek pri njem v službo kot krojaški pomočnik.

Toženi mojster je čez nedeljo nekam odpotoval in se vrnil šele v pondeljek popoldne.

Ker tožitelj v pondeljek zjutraj ni dobil svojega mojstra v delavnici in zato ni mogel začeti svojega dela, je zahteval od toženca mezdo za 14 dnevno odpovedno dobo v znesku 48 K.

Tožba je bila odbita.

Razlogi: Po § 82 a, lit. e obrt. reda je pomožni delavec samo takrat opravičen, enostransko razrušiti delavsko razmerje, ako lastnik obrti ne more ali noče dati zaslužka pomočniku. V tem slučaju pa ne velja ne eno ne drugo.

Tožitelj ni bil zavoljo tega, ker ni bilo dela ali ker mu ni hotel dati zaslužka, zadržan, da v pondeljek zjutraj nastopi svojo službo, ker toženca ni bilo doma ob dopoldanskih urah pondeljgovih, koji dan se zlasti v krojaški stroki šteje za neoficijalen dan počitka.

Dalje je tožitelj imel mezdo od kosa (Stückarbeiter) in kot tak ni bil vezan na določene delavske ure. Vsled tega bi bil toženec, ako je zakrivil, da je tožitelj prepozno mogel začeti delo, po določbah § 30. poglavja obč. drž. zak. odgovoren za škodo in odškodnino napram pomočniku; nikakor pa se to ne trdi, da mu je odrekal zaslužek po § 82 a, lit. e obrt. r. Zato se je morala tožba zavrniti.

II. Kovaški pomočnik A. je delal pri kovaškem mojstru B. pri ognju. Izprva mu je plačeval

toženi mojster tedensko mezdo 10 K in dajal hrano, pozneje pa, baje zavoljo tožiteljeve nespособnosti in lenobe, le po 7 K. Ko se je potem tožitelj dal zapisati v obrtni šoli v nadaljevalni tečaj in izrečno le za ta namen zahteval od toženčeve žene svojo delavsko knjižico in svoja delavska spričevala, je mislil toženi, da ob tej priliki smatra lahko tožitelja za odpuščenega, ker je tega dne pretekel 8 dnevni odpovedni rok.

Zahtevku tožbe, ki se je glasil, da toženi mora plačati tožitelju ostanek mezde in odškodnino za mezdo s prehrano vred za postavno odpovedno dobo, se je ugodilo.

Razlogi: Toženi zatrjuje, da je bil opravičen tožitelja odpustiti dne 14. oktobra 1906, ker mu je 8 dni preje odpovedal in ker je bil delavec nespособen za pogojeno delo.

Ne glede nato, da ima tožitelj, ako ni bilo druge pogodbe o tem, pravico do 14 dnevne odpovedi, tudi ni dokazano, da bi mu bil toženi odpovedal. Kajti iz pričevanja M. Sch. in I. K. ne izhaja, da je toženi tožitelju na jasen in določen način odpovedal. Pa tudi iz tožiteljevega vedenja se ne da sklepati, da bi bil odpoved sprejel, ker je po izpovedbah istih prič svojo knjižico in svojo delavsko spričevalo zahteval od toženčeve žene le zato, da se zapiše v obrtno šolo, potem pa je knjižico in spričevala prinesel zopet nazaj.

Tudi tožiteljeva nespособnost za pogojeno delo ni dokazana, ker je njegovo delo po izjavi priče A. L. sicer manjvredno, vendar pa ne čisto nič vredno. Zato tudi svedočijo tožiteljeva spričevala.

Ker torej ni bilo postavnega razloga za tožiteljevo odpustitev dne 14. t. m., je moral toženi biti obsojen, da plača odškodnino za postavno 14 dnevno odpovedno dobo.

III. Tožitelji so delali pri zgradbi toženega zidarskega mojstra kot pomagači. Ker so v sredo 18. julija 1906 zjutraj zidarji nehali delati, so morali tudi pomagači delo ustaviti in so to naznanili polirju. Ta je poslal nekoga s tem naznanilom v mojstrovo pisarno, napravil obračun in ga hkratu poslal v pisarno. Okoli 7. ure zjutraj je prišel vodja zgradbe, ki je moral vzeti mere, da je mogel ugotoviti mezdo, in proglasil pomagacem, da pred 4. ali 5. uro popoldne ne morejo dobiti mezde.

Mezda je bila resnično tudi šele popoldne po 5. uri izplačana od toženega.

Tožitelji so z ozirom na to, da so od 6. ure zjutraj pa dotlej morali čakati, torej si niso mogli iskati drugega dela, ki bi ga gotovo dobili, in ker jim toženi tudi ni v smislu predpisov izročil delavske knjižice, ko se je razrušilo delavsko razmerje, zahtevali odškodnino za enodnevno dnino v znesku po 3 K.

Toženi pa je predlagal, naj se tožba odbije, ker po delavskem redu ni bilo nobene odpovedi dogovorjene, v § 10. tega reda pa je bilo določeno, da se eventualne terjatve vedno šele po koncu delavnika izplačujejo.

Tožba je bila zavrnjena.

Razlogi: Odškodnina zaradi čakanja na izplačilo mezde tožiteljem ne pristaja po nazoru obrtnega sodišča; kajti kar se tiče izplačila mezde, je toženi postopal natanko po določbah delavskega reda in je po pravici lahko tožiteljem sporočil, da dobijo plačilo šele po 4. uri popoldne, t. j. po končanem delavniku, akoravno je ta čas prišel še pred koncem.

Toženi torej ni bil dolžan, da takoj izplača mezdo, kar ni bilo niti mogoče vsled danih okoliščin.

Če pa se zahteva tožbe opira tudi na to, da toženi ni takoj tožiteljem izročil delavske knjižice, da je on torej odgovoren po §§ 80 c in 80 g obrt. r. za škodo in odškodnino, tedaj obrtno sodišče tudi v tej smeri ni moglo najti toženčeve krivde po teh zakonitih določilih, ker je polir pomagacem izrečno povedal, da, kdor noče čakati, si lahko vzame knjižico iz pisarne, da pa nihče ni izrečno zahteval izročitev knjižice, niti nihče zato ni prišel v pisarno.

IV. M. H. je služil pri pekovskem mojstru A. I. za kočijaža, da mu je razvažal pecivo. Odpoved je bila izključena. Dne 15. junija 1905 je zapustil svojo službo, dobil pa ni svoje delavske knjižice, ker se je mojstru izgubila.

M. H. je zato tožil A. I. za povračilo stroškov, ki so mu narasli, ko si je nabavil novo knjižico.

Toženec je ugovarjal, da mu je bila knjižica ukradena, in se njemu ne more očitati, da bi knjižice ne bil skrbno shranjene imel.

Tožbi se je ustreglo.

Razlogi: § 80 g obrt. r. ima v mislih samo dejstvo, ne pa vzrok, da se je izgubila knjižica, shranjena pri mojstru; zato ne razlikuje, ali je knjižica bila izgubljena po krivdi ali brez krivde.

To sledi iz besedila: »Če se je knjižica pri lastniku obrti... izgubila ali pokončala.«

Ker pa so posledice enake, ako je knjižica ukradena ali če se je izgubila ali pokončala, tedaj je zahtevnik pomožnega delavca, da se mu povrnejo stroški za nabavo nove delavske knjižice, opravičen.

V. Obe stranki navajata soglasno, da je bil tožitelj od 10. aprila 1906 dalje pri toženi tvrdki vposlen kot tovarniški delavec. O priliki njegovega izstopa dne 4. februarja 1907 se mu je povedalo,

da se je njegova delavska knjižica izgubila. Popoldne dne 4. februarja je zastopnik tožene tvrdke izjavil o priliki poskusa poravnave pri obrtnem sodišču, da se strinja s tem, da si tožitelj na stroške tožene tvrdke pri svoji občini P., kjer je bival, da napravi novo delavsko knjižico, in sicer na podlagi hkratu mu izročnega delavskega spričevala, v katerem se je zlasti nahajalo potrdilo, da je bila delavska knjižica tožitelja izgubljena pri toženi tvrdki.

Dalje je pri tem poskusu poravnave zastopnik tožene tvrdke na zahtevo tožitelja tudi obljubil, da se pobriga, da se tožitelju v novo delavsko knjižico vpišejo vsa spričevala prejšnjih delodajalcev, ki so se nahajala v stari knjižici, kakor tudi, da se mu izplača za 4. in 5. februarja 1907 odškodnina za mezdo, ker si že lahko takoj drugega dne omisli novo delavsko knjižico.

Dejanski pa občina P. tožitelju dne 5. februarja 1907 ni napravila delavske knjižice, ampak mu je pod pogojem obljubila, da ji preje prinese domovinski list. Šele 7. februarja 1907 je tožitelju bila nova delavska knjižica vročena, katero je prinesel toženi tvrdki, da mu vpiše stara spričevala.

Tožitelj sedaj trdi, da delavske knjižice še doslej ni dobil nazaj, vsled česar mu tudi ni bilo mogoče, da si poišče drugega dela. Zahteva torej odškodnino za mezdo za dobo od 6. do 20. februarja 1907 v znesku 3 K 20 h na dan, tedaj za 12 delavnikov K 38.40.

Tožena tvrdka je bila obsojena na plačilo delnega zneska K 6.40. Glede višjega zahtevka 32 K se je spoznalo, da se tožba zavrne. Dalje prih.

Deželnozborske volitve v Istri.

Prvi socialist izvoljen.

V nedlejo je bila v Istri volitev iz splošne kurije za deželni zbor. V Pulju je izvoljen socialistični kandidat sodrug dr. Avgust Ritossa in tako pride prvi socialni demokrat v istrski deželni zbor.

V slovanskih okrajih so povsod izvoljeni kandidati »Političnega društva« in sicer:

V četrem okraju Josip Pangerc proti krščansko-socialnemu in samostalnemu kandidatu;

V petem okraju Fran Flego;

V šestem okraju dr. Sime Kurelić; sodrug Jelčić je v tem okraju dobil 653 glasov;

V sedmem okraju profesor Spinčić.

V italijanskih okrajih je izid sledeči:

V prvem okraju ožja volitev med liberalcem dr. Apolonijem Caciom in klerikalcem dr. Spadarom;

V drugem okraju sta izvoljena liberalca Vittorio Cardussi-Giaro in dr. Giovanni Pesanti;

V tretjem okraju je izvoljen socialni demokrat dr. Ritossa.

Volitve na Nižjem Avstrijskem.

Šest socialistov izvoljenih.

V ponedeljek so bile na Nižjem Avstrijskem volitve za deželni zbor po novem volilnem redu. Na Dunaju se je volilo 48, na deželi pa v splošni kuriji 10 poslancev. Izvoljenih je šest socialistov, in sicer pet na Dunaju, eden v Bruku.

Izvoljeni so na Dunaju:

V 10. okraju (Favoriten) dr. Karl Renner in Johan Pölzer;

v 16. okraju (Otakring) Albert Sever in Karl Volkert;

v 21. okraju (Floridsdorf) Karl Seitz;

v Bruku ob Litvi dr. Karl Renner.

Socialisti so dobili v Favoritih 11.300 glasov proti 8300, v Otakringu 15.129 proti 11.438, v Floridsdorfu 6546 proti 4375, v Bruku 10.600 proti 8900. Vse druge mandate so pograbili krščanski socialci; liberalci in nacionalci niso zmagali ne v enem okraju. Doslej je bil v Nižjeavstrijskem deželnem zboru edini socialistični poslanec sodrug Seitz. Sodrugi dr. Renner, ki je izvoljen v dveh okrajih, odloži favoritski mandat. Krščanski socialci so uganjali velikanska sleparstva.

Cenjene naročnike, ki še niso ponovili naročnine za IV. četrtletje, prosimo, da store to v najkrajšem času, ako nečejo, da se jim list ustavi. — Tudi zapniki, ki so dobivali v zadnjem času po več iztisov lista, naj blagovolijo čimprej odračunati.

Domače stvari.

Svoji k svojim. V našem javnem življenju ne velja v teh dneh nobena beseda toliko, kakor »Svoji k svojim«. Narodni idealizem in politično

prepričanje se meri po praktičnem izvajanju tega gesla. Buržoazija je uganila, da je ta melodična fraza krasen pajčolan za pokritje stremljenja po profitu in znala je porabiti jako primeren trenutek, da jo je zapisala na svojo kupčijsko zastavo. Povedali smo že, da ji ne zamerimo tega; samo da si ne damo razredno materialističnih interesov prodajati za narodni idealizem. Geslo je s trgovskega stališča praktično — to je vse. In to že razumemo, da morajo trgovci biti — praktični. Ampak če je parola »Svoji k svojim« res tako važna kakor kličejo oni, ki žive od profita, tedaj je čas, da razmislijo stvar tudi oni, ki dajejo profit. Med njimi so delavci po svojem številu gotovo vredni vpoštevanja. Kar delavec zasluži, odda posredovalcem konzuma, hišnim gospodarjem, trgovcem, gostilničarjem, branjevcem i. t. d. Malokdaj ostane kak vinar v delavski hiši in če ne gre takoj v svet, ga gotovo pozneje pogoltne doba brezposelnosti, bolezní, oslabeledosti. Vse premalo so se delavci doslej zavedali vpliva, ki ga imajo vsled tega na gospodarsko življenje. A sedaj je prišel iz buržoaznega sveta klic »Svoji k svojim!« Dobro. Odgovorite z enakim klicem Vi, ki se od Vas zahteva, da nosite svoj zaslužek »Svojim«. Vabijo Vas k sebi, v svoje prodajalne, gostilne, mesnice, brivnice i. t. d. A po čem jih bodeite spoznali? Pri buržoaziji se oglašajo, zaslužka pa pričakujejo tudi od Vas, razmeroma več od Vas kakor od buržoazije. Meščanstvu se priporočajo v meščanskem časopisu; Vas, delavce, smatrajo za rajo, ki ima menda bogve kak dolžnost, pomnoževati njih dobiček. Držite se gesla »Svoji k svojim!« Če hočejo zaslužka od Vas, naj pokažejo, da Vas vpoštevajo. Vase od njihovega različno politično mišljenje ne more biti izgovor. V vsaki liberalni gostilni boste našli »Slovenca«, pri vsakem klerikalnem brivcu »Slovenski Narod«. Trgovci inserira v liberalnem in klerikalnem časopisu, pa povrh eventualno še v »Laibachericu«. Liberalci in klerikalci so mu »Svoji«. Vi pa menda ne. Torej se jim ne vsiljujte! Svoji k svojim! Če gre delavec v gostilno, se bo prepričal, alitam lahko čita delavske časopise. Če potrebuje obleke, bo v svojem listu pogledal, kje je primerna štacuna. Če kupuje delavčeva žena hišne potrebščine, bo v moževem listu poiskala naslove prodajaln. Pravijo, da se mora geslo »Svoji k svojim« izvajati dosledno. Delavci, bodite tudi Vi dosledni! Časopise Vaših nasprotnikov je močno, ker se smatra v javnih lokalih za dolžnost, naročiti ga in ker napolnjujejo vsakovrstni kupčevalci in mešetarji cele strani s svojimi inserati. A med denarjem, s katerim se plačujejo, je tudi dobiček, ki jim ga dajejo Vi. Izvajajte konsekvence iz tega! Pravijo, da ni prav, hoditi k drugim kakor k »Svojim«. Slušajte jih! Ne hodite k tistim, ki ne marajo za Vas!

Klerikalna stranka kandidira v splošni kuriji kočevskega volilnega okraja za kranjski deželni zbor odvetniškega kandidata dr. Vladislava Pegana iz Ljubljane.

Na ljubljanski glavni pošti prezidavajo, tako da dobi nekaj oddelkov z novim letom prostornejše lokale. V interesu uradnikov in uslužbencev kakor tudi v interesu občinstva je bilo to že nujno potrebno. Seveda bi bilo pametnejše, če bi bili takoj, ko so zidali novo pošto, misli na to, da se mesto ne krči, ampak da narasča. Ampak kratkovidnost je Avstrijancem menda prirojena.

Dosedanja društvena godba spremeni svoje ime po sklepu zadnjega občnega zbora v »Slovenska filharmonija v Ljubljani«.

Čuden popravek je zadnjič objavil »Slovenski Narod«. Policijski svetnik pri kranjski deželni vladi gosp. Wratschko je popravljal, da ob ljubljanskih izgrelih ni bil »strašansko razburjen, in da je videl, kaj se je godilo v Auerjevi gostilni kljub temu, da je nekoliko trenutkov govoril z nekom«. Nanašalo se je to na obravnavo proti inženirju Prelovski, ki je bil ob času ljubljanskih izgrelov aretiran, od cele čete žandarjev z nasajenimi bodaki kot »narodni marternik« gnan v zapor in potem obtožen zaradi vsakovrstnih strašnih hudodelstev. Ampak tega, kar je gospod Wratschko popravljal, sploh ni bil »Narod« trdil, temveč — državni pravdnik Neuperger. Gosp. Wratschko je kot priča prisegel, da bo govoril resnico in zato je bil prisiljen, povedati kar očividno ni bilo všeč državnemu pravdniku. Za policijskega uradnika je to morda neugodno. Ampak tudi čisto uradni civilni ljudje prihajajo včasih v tak položaj, da morajo pričati, kar jim ni prijetno. In vsekakor je lepše, da je gospod Wratschko povedal resnico, ki je bila menda žandarjem najmanj všeč, kakor pa da bi bil brez obzira na prisego obremenjeval obtoženca. Državni pravdnik ga je na to nahrulil, da je bil takrat »strašansko razburjen« i. t. d. Naš poklic res ni, bojevati se za policijske uradnike; ampak če si dovoljuje državni pravdnik tako ravnanje napram policijskemu svetniku, kaj imajo pričakovati priče, ki nimajo nobenega ces. kr. čina? Take metode naj bi se gosp. Neuperger odvadil, dokler je čas.

Ljubljanski državni pravdnik g. Trezn je prošil za vpokojitev. To bi ne bilo nič izvanrednega, če se ne bi bilo zgodilo v izvenrednih okoliščinah. Poklic državnega pravdnika samposebi ni tak, da bi izvajal socialni demokrati posebne

simpatije in navadno niso razmere med delavsko stranko in možmi, ki imajo nalogo, tožiti in konfiscirati, kdove kako pristrane. Ampak objektivnost, ki smo jo vedno smatrali za svojo nalogo, nas sili priznati, da se je gospod Trezn sam vedno odlikoval z objektivnostjo — tudi napram delavstvu in njegovim institucijam. In sedaj je sam postal žrtev svoje objektivnosti. V krogih, ki morajo biti poučeni, se namreč pripoveduje, da je nastal konflikt med njim in graškim višjim državnim pravdnikom, kateremu se postopanje gospoda Trezna proti ljubljanskemu tisku ni zdelo dovolj ostro. Če se pomisli, kako nesramno je pisarilo in še pisari graško meščansko časopisje o ljubljanskih dogodkih, tedaj se mora zdeti nazor graškega višjega državnega pravdnika človeku precej čuden. Menda se je zdel čuden tudi gospodu Trezn. Če smo prav informirani, so pa bili dopisi gospoda Amschla taki, da so celo resno omajali zdravje gospoda Trezna. Če mora že državni pravdnik, ki gotovo ni zamenjal svoje dolžnosti, ki je tožil, kadar je po svojem poklicu moral tožiti, zapuščati svoje mesto, ako noče postati sam v svojih očeh birič in eksekutor neopravičenih veksacij, tedaj je pač dokazano, da živimo v zelo nezdravih razmerah. Menda pa nekateri odločilni faktorji hočejo tako.

Goriški deželni zbor, ki je bil od prve seje prava karikatura parlamenta, so odgodili. Ker je bilo vsako delo nemogoče, bi bilo res nespametno, če bi ga bili še sklicevali za rabuko in burke. Ampak bogvé na kakšen čudež čaka vlada. Če misli, da bo priplaval sveti duh nad goriške meščanske stranke in jim razjasnil razum, lahko dolgo čaka! Absurdne zveze teh strank, ki so zanikale vsa svoja načela in brez sramu pokazale, da nimajo drugih ciljev kakor mesta deželnih odborikov, bi bila vladil lahko pokazala, da se te razmere ne dajo »sanirati« z dobro besedo. Saj se pri bolnem konju ne zaleže prigovarjanje. Drugih sredstev pa vlada tudi nima. Ali pač? Ali morda misli na kako »odškodnino« za tiste, ki ne dobe deželnozborskega stipendija? Taka taktika sicer v Avstriji ne bi bila nova, ampak dopustna ni. Če pa nima takih namenov, si mora vlada priznati, da je odgoditev goriškega deželnega zbora polovičarsko sredstvo, torej še slabše kakor nič. V zagoni je vlada pač, kajti tudi nove volitve ne bi mogle mnogo izpremeniti. Ampak tako ne more ostati kakor je in kranjski recept, da živi deželni zbor brez dela in zasedanja do svoje naravne smrti, je povzročil toliko skode, da ne bi smeli na Goriškem niti misliti vanj. Če ima vlada krize, so ji pa prav od srca privoščiti. Saj je ona pod klerikalno protekcijo skrpala tisto volilno reformo, ki ni mogla roditi nič drugega kakor pokveko. Gospod Beck stoji seveda na svojem hribu in gode svojo: »Splošna in enaka volilna pravica ni za deželne zbore«. Naj pogleda na Češko in na Goriško, pa bo videl, če so taki volilni zakoni, ki hranijo privilegije v špirtu, za deželne zbore. Parlament, ki je odgovoren ljudstvu, je že sposoben za delo! V avstrijskem parlamentu so tetja vprašanja kakor v goriškem deželnem zboru, pa vendar funkcionira. Če bi deželni parlamentki dobili splošno in enako volilno pravico, pa bi tudi kmalu delali. In stvar je ta: Če Beck ne bo dal take volilne pravice, bo pa treba drugega, ki bo bolje poznal naloge modernega državnika. Saj gospod baron ni edini, ki bi nosil hlače v Avstriji.

V graškem občinskem svetu je bila pretečeni teden razprava o nacionalnem bojkotu. Dr. Kaan je vložil nujni predlog, ki obsoja bojkotiranje trgovcev in obrtnikov iz nacionalnih razlogov, potem pa poziva Nemce z ozirom na to, da Slovenci bojkotirajo nemške tvrdke, naj kupujejo samo pri Nemcih in pri takih Slovencih, ki se ne udeležujejo narodnega ščuvanja ter naj se za informacije obračajo do nemškega narodnega sveta. »Slovenec« poroča o tej seji tako, kakor da bi bili graški socialni demokrati kar povprek glasovali za bojkotiranje Slovencev. Kako zavito je to, pokaže govor sodruga Pongratza na tisti seji: »Z izjemo zadnjega odstavka bomo glasovali za predlog, ker obsoja narodno ščuvanje splošno kot škodljivo in se postavlja proti nacionalni hujskariji, čeprav nam v predlogu še marsikatera beseda ni všeč. Ampak iz tenorja predloga je razvidno, da se obsoja narodnjaški boj in zato bomo glasovali za predlog z izjemo zadnjega odstavka, za katerega nikakor ne moremo glasovati.« »Slovenec« se ne bo posrečilo, socialnim demokratom podakniti narodno sovražstvo. Ampak da na bojkot slovenske buržoazije ne bo molčala nemška buržoazija, temveč da bo odgovorila z enakim tonom, so morali gospodje pričakovati. Mi še danes dvomimo, če ne bodo s tem bojkotom več škodovali svojim stajerskim in koroškim rojakom, kakor pa koristili ljubljanskim — ne Slovincem! — temveč slovenskim konzumnim posredovalcem. Vsa ta bojkotarija ima proketo malo narodno-gospodarskega, ampak mnogo strankarskega pomena. Dokler ne store nobenega koraka, da bi se splošno uredilo narodno vprašanje, lahko kriče do hripavosti »svoji k svojim«, pa jim vendar ne bomo verjeli, da jim je narodnost za kaj drugega kakor za kupčijo; in dokler bo znala manjšina naroda samo izkoriščati večino naroda, jim tudi ne bomo verjeli, da imajo kaj srca za narod. Ker se poznamo! »Kupčija je kupčija« ...

O štrajku. v Vevčah in Medvodah lažejo klerikalci po slovenskih krajih nerazsodnim svojim poslušalcem najrazličnejše reči. Neuspeh zvrčajo na — socialne demokrate, zlasti na sodr. Ant. Kristana. Grdi so ti lažnjivi! Sodr. Ant. Kristan jih je parkrat javno pozival, naj dokažejo svoje laži. Ali — klerikalci nič, nobenega dokaza ne dajo, le navadno sumničenje. Mi vemo, da je stališče klerikalcev težko, kajti podpor so malo dali in tudi štrajk so popolnoma zavozili. Vendar pozivljemo jih: naj radi jasnosti izlajo natančni izkaz vseh doneskov, vseh podpor, ki so jih za slavljenje vsprejeli. Na dan z računi. Delavstvo hoče vedeti, kako je in kaj.

Iz delavske tiskovne družbe v Ljubljani. Seja upravnega odbora se bo vršila v soboto 31. t. m. zvečer v prostorih Del. tisk. družbe. Začetek ob 6 uri zvečer. A. Kristan, načelnik.

Shodi.

Jesenice. V nedeljo, 25. t. m. smo imeli volilni shod v prostorih gostilne »pri zvitem rogu«. Sodr. Anton Kristan je razpravljal o tem, za katero stranko naj odda pri predstojajočih deželno-zbornskih volitvah delavstvo na Jesenicah-Savi svoj glas. Dokazal je, da ne za liberalce in ne za klerikalce, ampak edino za socialno-demokratsko stranko. — Savsko in jeseniško delavstvo je sklicalo na 25. t. m. ljudski shod z dnevnim redom: »Narodnostni prepričanja ter delavsko ljudstvo«. Ta shod pa je c. kr. radovljiško okrajno glavarstvo po gosp. komisarju Kordinu prepovedalo, »ker bi utegnil povzročiti nemire«. Delavci so nato sklicali volilni shod. Na ta shod pa sta prišla pred otvoritvijo obč. tajnik in obč. policaj. Tajnik je nekaj čkekal, da prepoveduje shod. Sodr. Anton Kristan ga je poučil, da nima nobene pravice in obenem ga prijazno povabil, naj ostane na zborovanju, če je volilec, nakar jo je mož odkuril. Tudi gosp. policaj se je umaknil iz zborovalnega prostora, ko je sodr. A. Kristan otvoril shod in pozval »tiste, ki imajo pri sebi orožje«, da se odstrane. Gosp. gerent Čebulj je prišel tudi na shod »v kuhinjo«, bil je tam prav dobre volje, dajal za pijačo ter izjavljal, da ni poslal on ne tajnika ne policaja, da je on »nevtralen in nepristranski kot župan, ki kot tak že 5 mesecev gerira«. Tudi orožniki so prišli v spremstvu policaja, ali odšli prav tako kot prisli... Nasi sodrugi so imeli, kakor videti, obilo zabave. Sklenili so, se bolj delovati za soc. dem. stranko kot doslej.

Hrastnik. V soboto 24. t. m. dop. je bil pri nas pri Erženu javen ljudski shod, na katerem sta govorila sodr. Ant. Kristan iz Ljubljane in sodr. I. Sitar iz Trbovelj o bratovski skladnici v Trbovljah in o rudarskem kons. društvu v Hrastniku. Shod je bil lepo obiskan.

Glince pri Ljubljani. 22. t. m. zvečer so se sešli glinski občinarji na shod h Korošcu, kjer je govoril sodr. Ant. Kristan o pomenu kons. društev. Govorila sta o kons. organizaciji se sodr. Ivan Kočmur in Josip Petrič o delu za razširitev zadružne ideje. — Prodajalna Glince »Kons. društva za Ljubljano in okolico« se je otvorila v soboto 24. t. m. z lepim vspehom! Delavci! V konsumno društvo. Več pojasnil dobite v prodajalni!

Shodi v Ljubljani. Dne 24. t. m. zvečer se je vršil shod kovinarjev pri Kamenčanu. Referiral je stroki tajnik sodr. Anton Kristan. — V nedeljo, 25. t. m. dop. so imeli krojači svoj shod pri Perlesu. O delu in nalogah organiziranega delavstva je poročal sodr. Anton Kristan, o ostalem dnevnem redu sodr. Brozovič, Sajovec i. t. d. — Shod zidarjev pri Petriču dne 25. t. m. je bil precej buren. Govorili so sodr. Ant. Vicič, Etbin Kristan, Anton Kristan, Tomanič, Dobrajc in g. Metelko. Obravnavalo se je postopanje Kranjske stavbinske družbe napram delavcem! — Shod železničarjev dne 26. t. m. pri Petriču je bil dobro obiskan. Govoril je o težnjah prožnih delavcev sodr. Anton Kristan iz Ljubljane.

Društvene vesti.

Idrija. V soboto, 31. okt. bo predaval v podružnici Unije rudarjev Avstrijskih v Idriji dež. posl. Engelbert Gangl: »O teoriji in praksi avstrijske ustave«. Na obilno udeležbo se vabi. Predavanje začne ob 9. uri zvečer.

Radniško naobrazbeno društvo v Pulju je priredilo v soboto, 17. t. m., zvečer v svoji čitalnici v »Arco Romano« predavanje, ki je bilo dobro obiskano, dasi je bilo naznanjeno članom takorekoč zadnje uro in se je vprizorilo brez agitacije. Predaval je sodrug Etbin Kristan o Turčiji. Zanimivo predavanje je doseglo splošno priznanje poslušalcev.

Strokovni pregled.

Šesti mednarodni zbor transportnih delavcev je zboroval koncem pretečenega meseca na Dunaju. Zastopane so bile sledeče države: Avstrija, Ogrsko, Nemčija, Švica, Italija, Bolgarska, Francija, Belgija, Dansko, Norveško, Švedsko, Rusija, Finsko, Anglija in Amerika. Sprejela se je resolucija, ki zahteva 1. Razpustitev separatističnih in

ustanovitev centralnih železničarskih društev; 2. Pasivno vzdrževanje ali stavko kot bojno sredstvo samo tedaj, če uživajo železničarji popolno simpatijo občinstva in če se z nobenim drugim sredstvom, bodisi s pogodbo organizacije z upravo ali pa s parlamentarnim posredovanjem ne pride do cilja. — Za sedež mednarodne zveze je izvoljen Hamburg.

Lieb knecht pred častnim sodiščem.

Nasi čitatelji se spominjajo, da je bil sodrug dr. Lieb knecht, sin Bebelovega tovariša in dolgoletnega voditelja nemške socialne demokracije, pred državnim sodiščem v Lipskem zaradi »veleizdaje«, ker je izdal protimilitaristično brošuro, obsojen na poldrugo leto trdnjave. Državni pravnik je bil celo zahteval obsodbo na težko ječo s prisilnim delom, toda ni imel vspeha s svojim predlogom. Poldrugo leto trdnjave pa je bilo pruskemu državnemu pravništvu vsekakor premalo. Generalni državni pravdnik je torej zahteval odvetniško disciplinarno preiskavo proti dr. Lieb knechtu. Odvetniška zbornica ni ugodila zahtevi, a zbornično sodišče je določilo razpravo na pritožbo državnega pravništva.

Dne 29. aprila se je imel Lieb knecht zagovarjati, da »se ni izkazal vreden ugleda, ki ga zahteva odvetniški poklic«. Generalni državni pravdnik je zahteval, naj se mu vzame pravica, izvrševati odvetniški poklic. Toda zbornično sodišče je oprostilo dr. Lieb knechta in je izreklo, da je izdal svojo brošuro samo iz političnih razlogov in da ni zagrešil nič nečastnega. Proti tej razsodbi je državno pravništvo vložilo pritožbo.

V soboto je bila razprava pred častnim sodiščem. Lieb knecht, ki je dobil od trdnjave Glatz dopust, je prišel osebno na razpravo in je bil tudi tukaj oproščen. Torej ostane odvetnik in stvar je končana.

Najboljši in najcenejši koledar slovenski je Žepni koledar za delavce sploh in prometne službenice za navadno leto 1909.

Ta koledar izhaja že deveto leto in se ga razpeča vsako leto nekaj tisoč. Posebno se odlikuje po vsebini koledar za leto 1909. Vsebinska mu je naslednja: Ob novem letu (pesem), Koledar, Množilna razpredelnica, Kolkovne lestvice, Poštni tarif, Inozemske denarne vrednosti, Stara mera in nova, Koliko plačam osebne dohodnine, Voja taksa (po novem zakonu), Podpore svojcem k orožnim vajam klicanih mož, O volitvah, Centralni sedeži avstrijskih strokovnih organizacij, Starostno zavarovanje zasebnih uradnikov, Organizacija avstrijskih državnih in privatnih železnic, Primož Trubar, Spanje, Drobiz in beleške za vsak dan v letu. Razen te vsebine prinaša koledar pet slik socialno-demokratskih državnih poslancev, in sicer: Hudec Jos., Renner Karol, Scabar Rajko, Skaret Ferdinand in Tomschik. Ta bogata vsebina priča, da je koledar vsega priporočila vreden za vsakogar. Razposiljati se je pričel v drugi polovici meseca oktobra. Organizacije in posamezne naročnike kar najljubše prosimo, da ga naroče čimprej, zakaj pošiljatev more biti le tedaj točna, če se naročniki zglašajo pravočasno. Cena v platno vezanemu izvodu je 80 v, po pošti pa 10 v več. Naroča se pri »Delavski tiskovni družbi« v Ljubljani (Dunajska cesta št. 20) in pri upravnistvu »Rdečega Praporja«.

Darila.

Za spomenik in za oskrbo ranjencev 10. septembra se je dosedaj nabralo 16.635 kron.

Za oskrbo ranjencev smo prejeli od mizarske organizacije v Ljubljani 30 kron.

Žepna ura z verižico samo za 3 krome.

Elegantna gloria-srebrna žepna ura, sistem Roskopf z anker kolešjem in pozlačeno verižico samo 3 krome. 3 kom. z verižico 8 K. Razposilja se proti povzetju ali če se pošlje denar naprej.

Friedricha razposiljalnica švicarskih ur
Krakov 130.

Zahvala.

Za izkazano sučutje oh smrti moje nepozabne matere, in za obilno spremstvo k zadnjemu počitku, izrekam vsem somišljenikom, znancem in prijateljem najtoplejšo zahvalo.

V LJUBLJANI, 24. oktobra 1908.

Josip Fortič
revident.

Novo! Novo!

Ravnokar sta izšla knjižnice »Naprej!«

XI. zvezek

Narodno vprašanje in Slovenci.

Cena 24 vinarjev.

XII. zvezek

Strahovi.

Cena 30 vinarjev.

Prva slovenska ::

:: modna trgovina

za gospode

Engelbert Skušek

Ljubljana

Mestni trg šte. 19

se najtopleje priporoča.

104—4

Kdor išče
personalni,
hipotekarni ali realni
Kredit
naj zahteva brezplačno prospekt
Meller L. Egyed
Budimpešta
IX., Činyai-utca 7.
Telefon-interurban
46—31.

KAVARNA

„Unione“

preje „Tedesco“ v Trstu

se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnica je izključena.

